

Z Katedry Zoologii Systematycznej Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UMCS  
Kierownik: doc. dr Sędzimir M. Klimaszewski

Alicja CMOLUCHOWA

O występowaniu w Polsce *Xylocoris (Styctosynechia) lativentris*  
(J. Sahlb.) — Heteroptera, Anthocoridae

Apparition de *Xylocoris (Styctosynechia) lativentris* (J. Sahlb.)  
— Heteroptera, Anthocoridae en Pologne

Rodzaj *Xylocoris* Duf. reprezentowany był dotychczas w faunie Polski przez 3 gatunki: *X. galactinus* (Fieb.), *X. formicetorum* (Boh.) i *X. cursistans* (Fall.). Gatunki te należą do rzadko wymienianych w pracach faunistycznych. Przyczyną tego jest niewątpliwie skryty tryb życia (mrowiska, pod korą drzew, w mchu, pod kamieniami), jak też małe wymiary ciała (1,5—4 mm).

O środowisku bytowania i wymaganiach ekologicznych większości pozostałych gatunków (z 9 należących do tego rodzaju) brak jest wiadomości albo są one niepełne.

Stanowiska *Xylocoris lativentris* (J. Sahlb.) w krajach Europy środkowej nie należą do licznych. Tym bardziej interesujące jest znalezienie go w Puszczy Kampinoskiej.

Okazy należące do tego gatunku (5 ♂♂, 5 ♀♀) zebrano 12 VIII 1966 r. na wydmach w miejscowości Kamion (pow. Sochaczew). Wszystkie pluskwiaki przebywały na powierzchni piasku w zagłębieniu wydmy, w naniesionych przez opady i wiatr, częściowo zbutwiałych szczątkach różnych roślin. Miejsce to znajdowało się mniej więcej pośrodku dużego obszaru (ok. 300 ha) wydm leżących u ujścia Bzury do Wisły. Są to lotne piaski, zalegające grubą warstwą na madach osadzonych przez Wisłę.

Roślinność wydm jest bardzo skąpa, rozproszona, częściowo zasypywana przez wędrujące zwały piasku. Bardzo rzadkie krzewy *Juniperus communis* L., *Quercus robur* L., *Padus avium* Müll., *Pirus communis* L., są karłowate. Rośliny zielne, głównie psammofilne trawy: *Elymus*

*arenarius* L., *Ammophila arenaria* Link., *Corynephorus canescens* (L.) P. B., *Koeleria glauca* (Schkuabr.), *Festuca rubra* L. i *F. ovina* L., zajmują zagłębienia wydm lub skupiają się wokół nisko rozgałęzionych, zasypywanych częściowo, krzewów. Oprócz traw na miejscach bardziej utrwalonych spotkać można kępy *Thymus serpyllum* L., *Dianthus arenarius* L., *Gypsophila fastigiata* L., *Hieracium umbellatum* L. i kilkanaście innych wybitnie sucholubnych i światłozadnych gatunków roślin.

Jednakże bytowanie *X. lativentris* (J. Sahlb.) jest niewątpliwie bardziej uzależnione od swoistego klimatu, panującego na obszarach rozwiewanych wydm, niż od szaty roślinnej. Tym bardziej że mikroklimat miejsca, gdzie łowiono ten gatunek — tj. powierzchni piasku i skałowego detrytu roślinnego na odkrytych wydmach — daleko odbiega od przeciętnych wskaźników klimatycznych tej samej strefy w innych sąsiednich środowiskach.

Pewne dane o ogólnych mikroklimatycznych stosunkach termicznych i wodnych, panujących w okresie letnim na opisywanych wydmach, podają J. i R. Kobendza (1).

Dokładniejszy opis stanowiska *X. lativentris* (J. Sahlb.) podyktowany jest z jednej strony stosunkowo małą ilością danych o warunkach jego występowania, z drugiej — przypuszczeniem, że wydmy, być może, są właściwym środowiskiem stałego bytowania tego gatunku. Również Krogerus (2) wymienia go z wydm w południowej Finlandii.

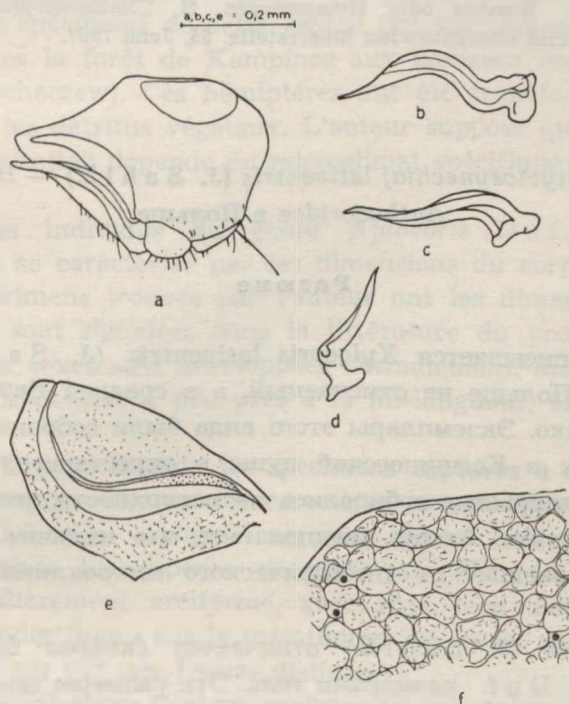
*X. lativentris* (J. Sahlb.) odznacza się największymi wymiarami ciała w obrębie rodzaju *Xylocoris* Duf. Długość ciała samic osiąga 4 mm, samców 3,4 mm. Wymiary ciała okazów zebranych w Kamionie zgadzają się z podawanymi w piśmiennictwie (3). Skrzydła u obu płci rozwinięte są normalnie, ale nie osiągają końca odwłoka. Mniej więcej od połowy długości zewężają się do końca.

Wagner (3) w swoim najnowszym kluczu podaje rysunki cech niezbędnych dla oznaczenia 4 gatunków częściej występujących w Europie środkowej: *X. galactinus* (Fieb.), *X. formicetorum* (Boh.), *X. cursitans* (Fall.) i *X. obliquus* Costa. Na podstawie okazów zebranych w Kamionie podaje rysunki analogicznych cech dla *X. lativentris* (J. Sahlb.) — ryc. 1.

Segment genitalny *X. lativentris* (J. Sahlb.) jest krótki i w zarysie bardziej owalny (ryc. 1a) niż u wyżej wymienionych gatunków. Paramera długa — równomiernie łukowato wygięta z wyraźną rynienką (ryc. 1b, c). Początek tej rynienki, widoczny u podstawy paramery, przedstawia ryc. 1d. Bruzda gruczołów zapachowych na zatułowiu jest szeroka, łukowato wygięta i dochodzi do przedniego brzegu zatułowia wyraźną szczeliną. Mikrorzeźba na zatułowiu, nie uwzględniana, jak

dotąd, w opisach gatunków z rodzaju *Xylocoris* D u f., dla *X. lativentris* (J. S a h l b.) przedstawiona została na ryc. 1f.

Wykazywane dotychczas z Polski gatunki wymienione na początku pracy są rozmieszczone w całej Palearktyce, tylko zasięg *X. formicetorum* (B o h.) ograniczony jest do północnej i środkowej Europy.



Ryc. 1. *Xylocoris lativentris* (J. S a h l b.): a — segment genitalny samca, widok z góry; b — paramera, widok z góry; c — paramera, widok od tyłu; d — początek rynienki u nasady paramery; e — brzuszna płytka zatulowia samca; f — mikro-rzeźba płytki brzusznej zatulowia

*Xylocoris lativentris* (J. S a h l b.): a) — segment génital du mâle, vu d'en haut; b) — paramère, vue d'en haut; c) — paramère, vue de derrière; d) — début de la strie à la base de la paramère; e) — sternite du métathorax du mâle; f) — micro-relief du sternite du métathorax

*X. lativentris* (J. S a h l b.) występuje na terenie Związku Radzieckiego oprócz północy. Znany jest poza tym z niewielu stanowisk z południowej Finlandii, Danii, Szwecji, dwu stanowisk w Niemczech i jednego we Francji. Wykazywany jest również z Rumunii i Bułgarii. Stanowisko tego interesującego gatunku w Polsce wypełnia częściowo dysjunkcję między dotąd znanymi znaleziskami.

## PIŚMIENICTWO

1. Kobendza J. i R.: Rozwiewane wydmy Puszczy Kampinoskiej. Wydmy śródlądowe Polski. Pod red. R. Galona, I, Warszawa 1958.
2. Krogerus R.: Über die Ökologie und Verbreitung der Arthropoden der Triebsandgebiete an den Küsten Finnlands. Acta Zoologica Fennica, 12, Helsingfors 1932.
3. Wagner E.: Wanzen oder Heteropteren. II. Cimicomorpha. Die Tierwelt Deutschlands und angrenzenden Meeresteile, 55, Jena 1967.

*Xylocoris (Styctosynechia) lativentris* (J. Sahlb.) — Heteroptera,  
Anthocoridae в Польше

## Резюме

В работе описывается *Xylocoris lativentris* (J. Sahlb.) — вид до сих пор в Польше не отмечаемый, а в средней Европе встречаемый очень редко. Экземпляры этого вида были собраны на рассыпающихся дюнах в Кампиносской пуще в окрестностях села Камён. Эти полужесткокрылые собирались на поверхности песка среди растительного детрита. Автор предполагает, что наличие *X. lativentris* (J. Sahlb.) зависит от специфического микроклимата этой зоны дюн.

*X. lativentris* (J. Sahlb.) отличается самыми большими для рода *Xylocoris* Duf. размерами тела. Эти размеры совпадают с размерами, приводимыми в литературе. Крылья *X. lativentris* (J. Sahlb.) у представителей обоего пола развиты нормально, но не достигают конца абдомена, приблизительно от середины к концу они сужаются.

На основе экземпляров, собранных в Камёне, автор приводит рисунки таксономических признаков для *X. lativentris* (J. Sahlb.) (рис. 1).

Генитальный сегмент *Xylocoris lativentris* (J. Sahlb.) короткий и его очертания более овальные, чем у видов, описанных Вагнером (3). Парамер длинный, равномерно дугообразно выгнут, с отчетливо видимым желобком. Борозда пахучих желез на задней груди широкая, дугообразно выгнута и доходит до передней задней груди четкой щелью. Автор учитывает также микрорельеф нижней стороны задней груди, — признак подробно не рассматриваемый при описаниях видов из рода *Xylocoris* Duf.

**Apparition de *Xylocoris (Styctosynechia) lativentris* (J. Sahlb.)  
— Heteroptera, Anthocoridae en Pologne**

Résumé

L'auteur s'occupe de l'apparition de *Xylocoris lativentris* (J. Sahlb.), espèce non rencontrée en Pologne et constatée très rarement en Europe centrale. Les spécimens de cette espèce ont été capturés sur les dunes éoliennes dans la forêt de Kampinos aux environs du village Kamion (distr. de Sochaczew). Ces hémiptères ont été trouvés à la surface du sable parmi les détritux végétaux. L'auteur suppose que l'apparition de l'espèce en question dépende du microclimat spécifique de cette zone de dunes.

Parmi les individus du genre *Xylocoris* Duf., *X. lativentris* (J. Sahlb.) se caractérise par les dimensions du corps les plus grandes. Les spécimens trouvés par l'auteur ont les dimensions identiques à celles qui sont signalées dans la littérature du problème. Les ailes chez les deux sexes sont développées normalement, mais sans atteindre le bout de l'abdomen, à peu près à la mi-longueur, elles s'amincissent vers la fin.

Ayant pris pour modèle les spécimens capturés à Kamion, l'auteur donne les croquis suivants des caractères taxonomiques de *X. lativentris* (J. Sahlb.) — v. fig. 1: segment génital bref et de forme plus ovale que chez les espèces décrites par Wagner (3); paramère longue, régulièrement arciforme, avec strie bien distincte; cannelure des glandes odorifiques sur le métathorax est large, atteignant le métathorax antérieur par une fissure distincte.

Il est à signaler que l'auteur envisage aussi le microrelief de la partie de dessous du métathorax, cette caractéristique n'ayant pas été examinée en détails dans les descriptions des espèces du genre *Xylocoris* Duf.

